

Insatsrapportering

Informationsutbyte om insatsrapportering

I april och maj genomförde runt om i landet Räddningsverket i samarbete med Kommunförbundets länsförbund 14 konferenser för erfarenhetsåterföring. Vid konferenserna informerade Räddningsverket om det aktuella läget för insatsrapporteringen och deltagarna gavs möjlighet att diskutera insatsstatistikens möjligheter, gjorda erfarenheter och aktuella problem. Till konferenserna var räddningschefer och statistiksamordnare från Sveriges alla kommunala räddningstjänster inbjudna. Inbjudna var också länsstyrelsernas beredskapsenheter.

Intresset för informationsdagarna var stort från räddningstjänstens sida. Vid ett flertal av informationsdagarna framkom samma problemställningar och önskemål. Många av önskemålen gällde utformningen av rapporten. Dessa kommer att beaktas vid den revision av Insatsrapport 96 som kommer att ske om några år. En sammanställning över de vanligaste frågorna om ifyllande av rapporten och av de önskemål som inte gällde själva blanketten följer nedan:

Frågor om hur Insatsrapport 96 ska fyllas i

Många av de bekymmer som uppkommer i samband med ifyllande av Insatsrapport 96 beror på att begreppen i rapporten inte alltid är entydigt och klart definierade. Under hösten kommer den definitionsförteckning som finns under flik 3 i pärmen med utbildningsmaterial att revideras. Den nya versionen kommer att skickas ut till räddningstjänsternas statistiksamordnare i början av 1998.

Insats i annan kommun

Den kommun som åker som förstärkning till en annan kommun och deltar i en insats kryssar i den olyckstyp som insatsen gäller och fyller i insatsrapportens huvuddel. Endast en kommun, förslagsvis den som äger olyckan, ska skriva en fullständig rapport. Om den förstärkande styrkan går in som beredskap på station i den kommun som äger olyckan kodas detta inte som räddningstjänst utan som ett *Annat uppdrag*.

Räddningstjänst/ Annat uppdrag

Det är viktigt att skilja på vad som är räddningstjänst och vad som är ett annat uppdrag. Vad som är räddningstjänst regleras i Räddningstjänstlagen (1986:1102). De fyra kriterierna är behovet av ett snabbt ingripande, det hotade intressets vikt, kostnaden för insatsen och omständigheter i övrigt. Räddningsledaren avgör om det är räddningstjänst eller inte.

Från början var tanken att endast räddningstjänstinsatser skulle dokumenteras i insatsrapporten eftersom det, precis som namnet antyder, handlar om insatser. Möjligheten att dokumentera även andra uppdrag tillkom efter önskemål i provdriften.

Larm som indikerar fel i automatlarmsanläggningar och fellarm från SOS Alarm som innebär att fel räddningsstyrka larmas men sedan får vända är exempel på sådant som inte är att betrakta som räddningstjänst. Andra exempel på *Annat uppdrag* är beredskap på station, teknisk service, driftlarm och att upprätta förbindelser med 112 under teleavbrott.

Hisslarm som ej är nödläge kodas som *Annat uppdrag*, kryssalternativ *Hiss ej nödläge*. Uppfylls räddningstjänstkriterierna kodas insatsen däremot som *Annan kommunal räddningstjänst, ange*.

Brand/ förmodad brand

Har det brunnit och branden är släckt när räddningstjänsten anländer skall detta kodas som en *Brand i byggnad. Förmodad brand/ undersökning* används endast när behov av insats aldrig har kunnat konstateras, när det inte har varit ett brandtillbud överhuvudtaget. Exempel på detta är solreflexer i fönsterrutor, os från matlagning, och liknande.

Samma fenomen gäller för *Räddning/Förmodad räddning*, där *Förmodad räddning* skall användas endast när ett insatsbehov aldrig har funnits.

Skadeplats, koordinater

Anledningen till att skadeplatsen helst ska beskrivas i såväl adress som kartkoordinater är att vi vill kunna ta fram var olyckor oftast inträffar. I framtiden kommer också räddningstjänsten att använda GIS-system vid analyser av kommunens riskbild för att positionsbestämma var olyckor inträffar. Från början var det tänkt att alla räddningstjänster skulle ange skadeplatsens position med koordinater i rikets nät i enlighet med Räddningstjänsthandboken. Kontrollera vilket GIS-system och vilken koordinatsbestämning som skall användas i Din kommun så att detta kan samordnas för framtiden.

Objektstyp

De objekt som skall kodas är olika sorters byggnader. Fastighetstaxeringsregistret ligger till grund för de kryssalternativ som finns på rapporten idag. Hamnområden, parker, motorvägar och liknande kodas som *I det fria*.

Servicehus kodas som *Åldringsvård*.

Börjar det brinna i en mekanisk verkstad inom en pappersindustri kodas objektstypen som Annan tillverkningsindustri. I tilläggsdelen för brand i byggnad kodas mekanisk verkstad som kryssalternativ Verkstad/ hobbyrum under Startutrymme.

Klockslag

För att kunna följa upp verksamheten på den kommunala räddningstjänsten är det viktigt att ange så korrekta tider som möjligt vid de klockslag som efterfrågas. Tyvärr finns inte alltid tillgång till den tekniska utrustning som krävs för att mäta tiderna exakt. Det är dock bättre att uppskatta tiderna än att inte fylla i dem alls.

Tid för *Första fordon ut* och *Ankomst skadeplats* anges för den styrka som påbörjar räddningsarbetet. Tider från SOS Alarm bör endast användas i om de är korrekta, annars bör räddningsledaren även i detta fall göra en bedömning.

Tidpunkterna för *Räddningsarbetet påbörjas* och *Skadebegränsande* är ofta svåra att bedöma, eftersom insatsen är i sitt mest intensiva skede. Under informationsdagarna framkom att tiderna därför ofta sattes till den schablonmässiga tid som antagits i räddningstjänstplanen. Syftet med att lämna så korrekta tidsangivelser som möjligt är bland annat att kunna följa upp och revidera räddningstjänstplanen så att den anpassas efter verkligheten i stället för tvärtom, vilket gör att man absolut inte ska använda schablontiderna när insatsrapporten fylls!

Räddningsarbetet påbörjas när förberedelserna för insatsen är klara, till exempel när hydraulverktyget sätts i bildörren.

Räddningsarbetet avslutas är den tid då räddningsledaren anser att de fyra räddningstjänstkriterierna inte längre uppfylls på skadeplatsen. Får en styrka ett nytt larm innan räddningsarbetet är avslutat anges detta genom att kryssa för *Dubbellarm* i den första insatsrapporten. Kommer det nya larmet under vägen tillbaka till stationen är detta dock inte att betrakta som ett dubbellarm.

Styrkebeskedet

Den styrka som påbörjar räddningsarbetet skrivs in på styrkebeskedets översta rad. Klockslag för *Första fordon ut* och *Ankomst skadeplats* anges för denna styrka.

Befälshjälp till annan kommun, befälslarm

Befälshjälp från annan kommun skrivs tills vidare in under block 6, *Annan kommuns räddningstjänst*. Den kommun som skickar befälet skriver en likadan rapport som de gör vid förstärkning.

Beskrivning av olyckan

En mall med förslag till rubriker för beskrivningen efterfrågades vid ett flertal av träffarna. I "Insatsrapport 96, "Handledning till insatsrapport för kommunal räddningstjänst" finns förslag på vad som kan ingå. En tumregel är att bara skriva sådant som det inte finns utrymme för på andra ställen i rapporten. Observera att adresser, personnamn, registreringsnummer för fordon och annat som kan härledas till en enskild person **absolut inte** får anges i detta avsnitt!

Automatlarm, ej brand

Insatsen skall kodas som *Brand i byggnad* om det har varit ett brandtillbud som har utlöst automatlarmet, även om själva branden slocknade eller blev släckt innan räddningstjänsten anlände till platsen. Har det däremot inte funnits någon fara för brand kodas insatsen som ett *Automatlarm, ej brand*.

När räddningstjänsten åker till centralapparaten för att återställa ett onödigt automatlarm om brand skall uttryckningen kodas som *Automatlarm, ej brand* och åtgärden återställning skrivs in under block 4, *Räddningstjänstens åtgärder*. Åker räddningstjänsten däremot ut och återställer ett larm som indikerar fel i automatlarmsanläggningen kodas detta som ett *Annat uppdrag*. Även provlarm kodas som *Annat uppdrag* eftersom det ofta ingår som service i räddningstjänstens avtal med automatlarmsinnehavaren.

Många industrier har separata gaslarm som ska larma om gas strömmar ut. Kommer larmet som gaslarm till räddningstjänsten och gas verkligen strömmar ut kodas insatsen som *Utsläpp av farligt ämne*. Är det ett gaslarm men inte något utsläpp kodas detta som *Gaslarm, ej utsläpp* under *Annan kommunal räddningstjänst, ange*.

Automatlarm som ej är vidarekopplade till räddningstjänsten kodas som det de är, det vill säga *Förmodad brand/ undersökning* om inget insatsbehov kan konstateras när räddningstjänsten anländer och som *Brand i byggnad* om det har varit ett brandtillbud eller fortfarande brinner.

Brand i byggnad

Ofta återfinns "soteld" som fritext under *Olyckstyp, Startutrymme, Startföremål och/ eller brandorsak*. Korrekt sätt att koda soteldar är *Olyckstyp, Brand i byggnad, Startutrymme: skorsten, Startföremål: röckanal* och slutligen *Brandorsak: soteld*.

Vid bränder som orsakas av levande ljus är startföremålet det som ljuset antänder, till exempel *Lös inredning*, exempelvis bord och gardiner, och brandorsak *Levande ljus*.

Anlagd med uppsåt är en brandorsak som många drar sig för att använda eftersom insatsrapporten eventuellt kan komma att användas i en rättsprocess. Observera att brandorsaken som allt annat i rapporten utgår från räddningsledarens preliminärbedömning och att det finns möjlighet att ange att om denna bedömning är mycket trolig eller trolig. Anlägger man en eld i syfte att åstadkomma skada är branden anlagts med uppsåt. Sprider sig en eld vid grillning eller gräsbränning handlar det om otur, slarv eller vårdslöshet och detta beskrivs kortfattat i fritexten för *Annan ange*. En utförlig beskrivning görs som vanligt under block 10 i huvuddelen.

Brand ej i byggnad

Uppgifter om bränder i skog och mark samlas in för en presentation i EU. Den avbrända arealen ska anges så korrekt som möjligt i kvadratmeter.

Drunkning/ drunkningstillbud

Tilläggsdelen används endast där insatsbehov har kunnat konstateras eller när det har varit ett verkligt tillbud men den/ de nödställda redan är undsatta när räddningstjänsten anländer. Är personerna redan räddade kodas detta som att de hittades omedelbart efter ankomst och att räddningstjänsten inte gjorde några åtgärder.

Kan insatsbehov inte konstateras kodas insatsen som *Förmodad räddning*.

Trafikolycka/ Utsläpp av farligt ämne

När bensen läcker ut från tanken på en personbil vid en trafikolycka behöver normalt inte tilläggsdelen *Utsläpp av farligt ämne* fyllas i. Är utsläppet större än ungefär 50 liter skall olyckan även betraktas som ett utsläpp av farligt ämne och båda tilläggsdelarna fyllas i. Samma sak gäller utsläpp som kräver att särskilda åtgärder måste vidtagas för att förhindra eller begränsa skador i miljön.

Önskemål om statistikprodukter

Insamling av statistik, återkoppling om inflöde och brister i materialet

I nuläget är återkopplingen om kvalitetsbrister i materialet oklar exempelvis i fråga om vilka tidsangivelser som är fel eller saknas. Räddningsverket arbetar med att ta fram en ny och bättre version.

Statistikprodukter, tabeller och diagram

Eftersom många räddningstjänster vill använda preliminärstatistiken till den årsredovisning som görs efter årsskiftet är det för sent att få preliminärstatistiken först i april. Preliminärstatistik för de 5 viktigaste tabellerna kommer i fortsättningen att skickas ut under februari. För att denna skall bli meningsfull fordras dock att insatsrapporterna för december är SCB tillhanda senast den 10:e januari.

Det statistikpaket som skickas ut i mars/april kommer att omfatta betydligt fler tabeller samt bygga på kvalitetsgranskade data. Statistikpresentationen i RIB kommer även den att utökas med fler tabeller efter hand.

De synpunkter vi fått på tabellinnehållet kommer att leda till viss omstrukturering av tabellerna. Ett stort intresse finns för fler nyckeltalstabeller som t ex antal automatlarmsinsatser i förhållande till antalet automatlarmsobjekt. Det finns inget centralt register med antalet automatlarmsobjekt i landet varför uppgifter om detta måste samlas in via en enkät eller liknande. Även andra nyckeltal som industribränder per befintliga objektstyper eller bostadsbränder per befintliga lägenheter, kommer att presenteras. Det finns också önskemål att ta fram statistik över hur antalet insatser varierar över året på de orter som har stora förändringar i antalet invånare beroende på vilken årstid det är, till exempel Öland och i Åre.

Redan idag finns statistik på hur antalet insatser för-delas över året. Turistdelegationen samlar in statistik över exempelvis antal gästnätter på hotell. Denna statistik kan användas tillsammans med statistiken över antalet utryckningar för lokala analyser av huruvida antalet turister och antal utryckningar för räddningstjänsten har något samband.

Ytterligare ett förslag som framkom var att ta fram tabeller på hur storleken på insatt styrka varierar vid samma olyckstyp. Syftet med detta är att kontrollera att det till exempel alltid finns tillräckligt med personal för att genomföra en rökdykning vid brand i byggnad. Detta är emellertid snarare något som kan utredas i den analysverksamhet som bedrivs på Räddningsverket än något som det går att producera tydliga tabeller på.

Datorstöden

Många av deltagarna tog upp brister i datorstöden och önskemål om förändringar i dessa. Från hösten 1997 kommer samarbetet mellan datorstödsleverantörerna och Räddningsverket att vidareutvecklas bland annat genom att verket ska medverka vid testning av nya versioner av datorstödens insatsrapportmoduler innan dessa kommer ut till användarna. Det vi kan påverka är främst sådant som har betydelse för kvaliteten på det insamlade materialet. När det gäller användarvänlighet bör räddningstjänsterna vända sig direkt till sina leverantörer med krav och önskemål.

Fortsatt informationsutbyte

Vi uppskattar att så många räddningstjänster hade möjlighet att medverka vid informationsutbytet. Vi räknar med att ha liknande träffar även i framtiden, men tveka inte att kontakta oss via telefon/brev om ni har frågor rörande insatsrapporten eller den statistik som produceras. I den RIB-CD som i dagarna distribueras till alla som har abonnemang på RIB, ingår för första gången en statistikmodul. Denna innehåller tabeller och diagram som belyser 1996 års räddningsinsatser. De räddningstjänster som inte abonnerar på RIB får en CD-skiva där enbart statistikmodulen ingår. Under september kommer dessutom en statistisk årsrapport med tabellbilaga över 1996 års räddningsinsatser att distribueras.